

NORVEGIJOS PARAMA LIETUVAI:
partnerystė vertybėms
kurti ir išsaugoti

NEVYRIAUSYBINIŲ
ORGANIZACIJŲ
INFORMACIJOS IR
PARAMOS CENTRAS

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

GERO VALDYMO PRINCIPŲ TAIKYMO REKOMENDACIJOS UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBEI

2016 m.

Rekomendacijos parengtos Lietuvos savivaldybių asociacijos kartu su Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centru įgyvendinamo projekto "Lietuvos gerojo valdymo principų taikymas Lietuvos savivaldybėse" (Nr. NORLT10-VRM-01-K-01-001), finansuojamo Europos Ekonominės Erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų, lėšomis

NVO IR SAVIVALDYBĖS BENDRADARBIAVIMAS

UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖ

BENDROJI DALIS

Nevyriausybinės organizacijos (NVO) šiuolaikinėje visuomenėje vaidina išskirtinį vaidmenį, susijusį tiek su viešųjų paslaugų teikimu, tiek su atstovavimu visuomenės grupių interesams bei tam tikrų visuomenei svarbių klausimų bei problemų sprendimu.

NVO dalyvavimas viešųjų reikalų tvarkyme - tai vietos valdžios veiklos varomoji jėga, todėl šiai veiklai skatinti ir jai tobulinti skiriamas didelis dėmesys.

NVO yra pripažįstamos ir kaip pilietinės visuomenės elementas, ir kaip savivaldybių organizuojamų viešųjų paslaugų rinkos dalyvis, šių paslaugų galimas teikėjas. Be to, tiek savivaldybės, tiek NVO turi tą pačią paskirtį – užtikrinti galimybę gauti viešąsias paslaugas, atitinkančias bendruomenės žmonių poreikius.

Taigi, NVO dalyvavimas viešųjų paslaugų priėmimo yra naudingas ir vietos valdžiai, ir kiekvienam bendruomenės nariui.

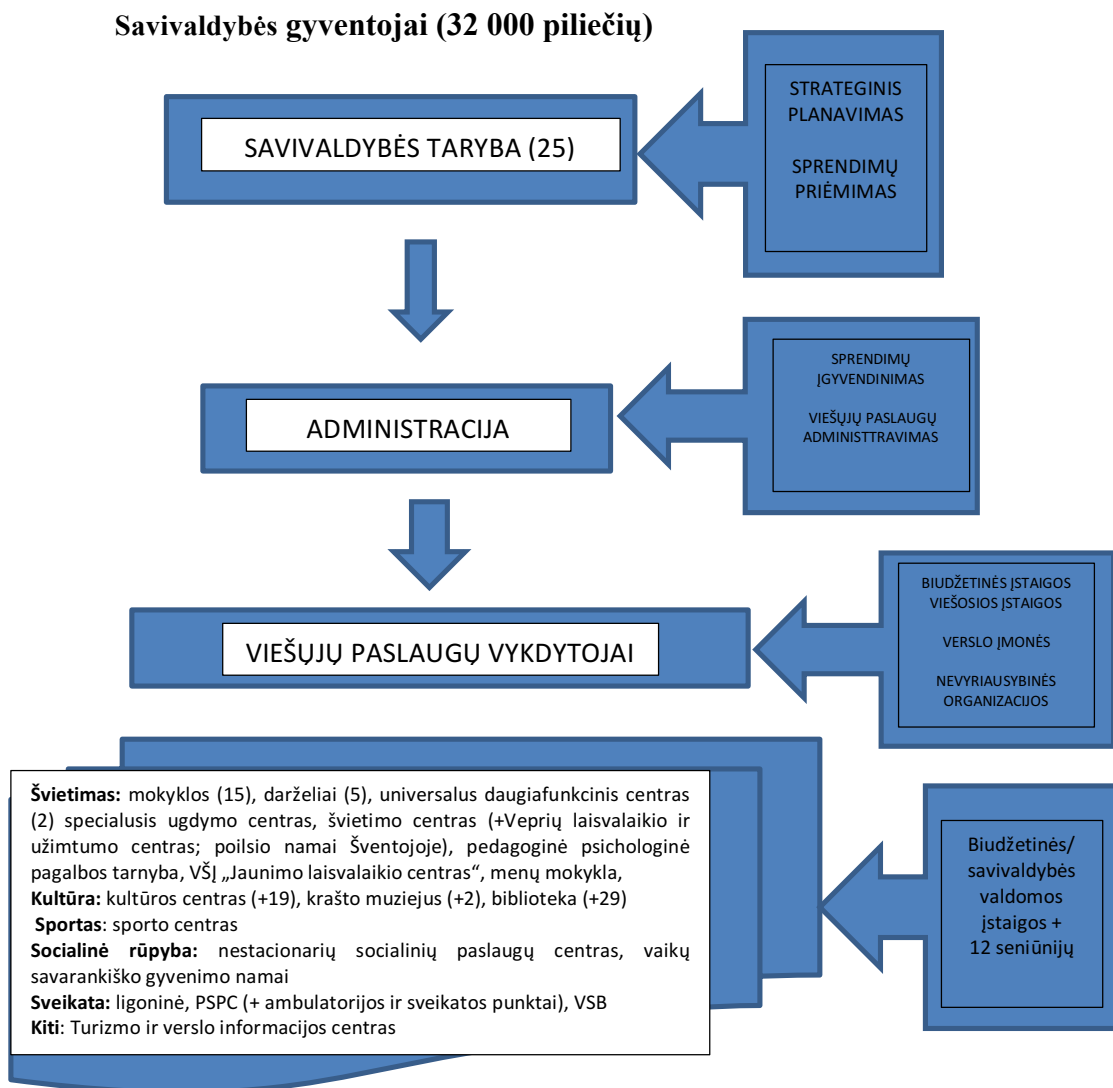
Viešųjų paslaugų rinka yra efektyvi tik tada, kai ji yra konkurencinė. Tai, kad paslaugų pagrindinis pirkėjas yra savivaldybė, reiškia, kad iš jos pusės kyla pagrindinė moki paklausa ir ji turi būti suinteresuota konkurencinės rinkos plėtra. Savivaldybių viešųjų paslaugų teikėjais turi būti ne tik vietos savivaldybių organizacijos, bet ir NVO, privatus verslas ir kiti. Todėl savivaldybė turi aktyvinti viešųjų paslaugų rinką. Pagrindiniai argumentai, kodėl svarbu aktyvinti viešųjų paslaugų rinką ir pereiti prie mišraus paslaugų modelio yra tokie:

- didėja siūlomų paslaugų įvairovė ir kokybė, paslaugos dažnai teikiamos klientui priimtinesniais būdais;
- konkurencija tarp paslaugų teikėjų leidžia mažinti paslaugų kainas;
- savivaldybių ir NVO bendradarbiavimas leidžia operatyviau reaguoti į naujai iškylančias klausimus, išspręsti nepopuliarias, savivaldybėms mažiau žinomas problemas, taikyti lanksnesnius paslaugų teikimo būdus;

Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatyta stiprinti NVO, plėsti bendruomenių savivaldą, akcentuojama, kad „viešasis sektorius teikia tik tas paslaugas, kurių negali teikti nevyriausybinės organizacijos, bendruomeninės organizacijos ir verslo įmonės“, tačiau šalies savivaldybių ir NVO bendradarbiavimas dar nėra toks veiksmingas, koks galėtų būti. Jį būtina tobulinti, nes trūksta abipusio pasitikėjimo, sutarimo ir motyvacijos.

Pagrindinis šių rekomendacijų tikslas – apibrėžti projekte dalyvavusių 10 – ties savivaldybių situaciją organizuojant viešąsias paslaugas ir pasiūlyti galimybes veiksmingiau organizuoti viešąsias paslaugas įtraukiant į šį procesą NVO.

SAVIVALDYBĖS SITUACIJOS ANALIZĖ

Analizuojant nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybės bendradarbiavimą tikslinga įvertinti:

- Organizacijų skaičių savivaldybės teritorijoje, jų pasiskirstymą pagal veiklos sritis
- Disponuojamų savivaldybės patalpų, pagal panaudą, skaičių
- Skiriamo finansavimo pagal programas dydžius ir programų skaičių
- NVO įtraukimo į sprendimų priėmimą situaciją: visuomeninių tarybų/komisijų skaičių

NVO: jaunimo organizacijos; vaikų NVO, sporto NVO; kultūros organizacijos ir saviraiškos būreliai; socialinės NVO, bendruomenės, kitos (apie 126 NVO).

Esamos programos, kuriomis finansuojami NVO projektai konkurso būdu:

Nevyriausybinių organizacijų finansavimo programa (16,5 tūkst. EUR), sportinei veiklai (25 tūkst. EUR); vaikų socializacijos programa (8,6 tūkst. EUR), bendruomenių projektų kofinansavimas (9 tūkst. EUR)

Savivaldybės biudžetas 2014-2015 metais buvo apie 30 mln. EUR, iš jų NVO projektų finansavimui skirta apie 59 100 EUR (0,19 % viso savivaldybės biudžeto)

Galimi/siūlomi NVO finansavimo šaltiniai ir programos:

- Projektinis finansavimas iš savivaldybės
- NVO institucinio stiprinimo programa (rekomenduojama sukurti)
- Savanoriškos veiklos skatinimo programa (rekomenduojama sukurti)
- Fondas nenumatytoms smulkioms išlaidoms (rekomenduojama sukurti)
- NVO projektų, finansuojamų nacionalinių ar tarptautinių programų, kofinansavimas
- Paslaugų pirkimas per viešuosius pirkimus (paslaugų teikimui, renginiams, pan.)
- KITI: fondai, verslas 2%, uždirbtos lėšos iš ūkinės komercinės veiklos, kt.
- KITI: savanoriška veikla (pagal Statistikos departamentą savanorio įkainis 4,12 EUR/val.)

Savivaldybės sudarytos visuomeninės Tarybos:

- Jaunimo reikalų taryba (įkurta pagal įstatymą, paskirsto administracijos skirtas lėšas)
- Bendruomenės sveikatos taryba (įkurta pagal įstatymą, skirsto lėšas)
- NVO taryba (įkurta pagal įstatymą, lėšų neskirsto)
- Kultūros taryba
- Kūno kultūros ir sporto taryba
- Švietimo taryba
- Ukmergės miesto vietos veiklos grupė (skirsto lėšas, administruojamas VRM)
- Ukmergės rajono vietos veiklos grupė (skirsto lėšas, administruojamas ŽŪM LEADER)

Komisijos ir darbo grupės

- Darbo grupė Ukmergės rajono savivaldybės Priešgaisrinės tarnybos perspektyviniam vystymo ir ugniagesių komandų optimizavimo planui parengti
  - Komisija (komisijos papildymas) žemės ir valstybinės žemės nuomos mokesčių lengvatų teikimo pagal juridinių ir fizinių asmenų prašymus klausimams nagrinėti ir pasiūlymams teikti
  - Komisija Medžiojamųjų gyvūnų padarytai žalai apskaičiuoti,
  - Ukmergės rajono savivaldybės gabių vaikų ir jaunimo rėmimo fondo komisija
  - Darbo grupė atliekų tvarkymo klausimams spręsti, atliekų tvarkymo planui, taisyklėms ir kitiems dokumentams rengti
  - Etnokultūros globos komisija

Biudžetinių įstaigų išlaikymas iš savivaldybės biudžeto (tūkst. EUR per 2015 metus):

- Senamiesčio mokykla: 191 tūkst. EUR savivaldybės + 388 tūkst. EUR mokinio krepšelis + 25 tūkst. EUR kita= 604 tūkst. EUR (334 moksleivių)
- Darželis (Buratinas): 146 tūkst. EUR savivaldybės + 89 tūkst. EUR mokinio krepšelis + 33 tūkst. EUR kita = 268 tūkst. EUR (111 vaikų)
- Švietimo centras: 53 tūkst. EUR savivaldybės + 60 tūkst. EUR uždirbtos = 113 tūkst. EUR
- Kultūros centras: 516 tūkst. EUR savivaldybės + 29 tūkst. EUR uždirbtos = 545 tūkst. EUR
- Menų mokykla: 540 tūkst. EUR savivaldybės + 39 tūkst. EUR mokinio krepšelis + 60 tūkst. EUR uždirbtos = 639 tūkst. EUR
- Ukmergės krašto muziejus: 207 tūkst. EUR savivaldybės + 1,5 tūkst. EUR uždirbtos = 208,5 tūkst. EUR

- Biblioteka su 29 filialais: 441 tūkst. EUR savivaldybės + 3,5 tūkst. EUR uždirbtos = 444,5 tūkst. EUR
- Sporto centras: 364 tūkst. EUR savivaldybės + 37 tūkst. EUR mokinio krepšelis + 26 tūkst. EUR uždirbtos = 427 tūkst. EUR
- Daugiafunkcinis centras 1: 90 tūkst. EUR savivaldybės + 8 tūkst. EUR mokinio krepšelis = 98 tūkst. EUR
- Daugiafunkcinis centras 2: 84 tūkst. EUR savivaldybės + 9 tūkst. EUR mokinio krepšelis = 93 tūkst. EUR
- VŠĮ „Jaunimo laisvalaikio centras“: 40 tūkst. EUR
- Vaikų globos namai: 225 tūkst. EUR (apie 100 vaikų)

REKOMENDACIJOS UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBEI

Sprendimų priėmimas

- Įtraukti vietos bendruomenių organizacijas į teritorijų planavimo, savivaldybės strateginių planų rengimo posėdžius ir sprendimų priėmimą, ne tik pristatymo ar viešinimo procesus.
- Savivaldybėje, kuriant tarpinstitucines programas, kuriomis siekiama apimti kultūros, socialinės ar sporto srities finansavimą, prioritetą teikti šių viešosios politikos sričių apjungimui, finansuoti tokius organizacijų projektus, kurie apimtų kuo platesnį mastą veiklų.
- Peržiūrėti esamą savivaldybės administracinę struktūrą, išskiriant visuomeninių komisijų, tarybų ar darbo grupių skaičių bei jų narių pasiskirstymą. Tai suteiktų galimybę optimizuoti tokių visuomeninių darinių darbą, tikslinga komisijas/tarybas sujungti, panaikinti ar išplėsti, įgalinant kiekvieną komisijos narį aktyviam ir efektyviam darbui jose.
- Vengti politikų dalyvavimo projektų atrankos komisijose, skiriant didesnę dėmesį ekspertinį potencialą turinčių asmenų įtraukimui į atrankos komisijas. Taip būtų sudaromos palankios sąlygos objektyviam projektų turinio vertinimui ir optimaliam biudžeto tvirtinimui.
- Skatinti, jog savivaldybės politikai ir tarybos nariai domėtusi viešųjų paslaugų reformų galimybėmis ir imtusi iniciatyvos šią situaciją keisti. Tam galėtų pasitarnauti išorės ekspertai, savivaldybės administracijos darbuotojai ar pačios nevyriausybinės organizacijos.
- Kitose savivaldybėse vykdomus reorganizacijos iš biudžetinės įstaigos į viešąją įstaigą modelius pateikti savivaldybės sprendimų priėmėjams kaip pavyzdį, kodėl tokia reforma yra svarbi ir būtina tiek tokios įstaigos veiklos efektyvumui, tiek ir viešųjų lėšų racionaliam ir efektyviam panaudojimui užtikrinti.

Viešosios paskirties patalpų panaudojimas

- Įvertinti esamą savivaldybės disponuojamų pastatų ir patalpų būklę ir atlikti jas valdančių įstaigų/organizacijų reviziją, siekiant įvertinti tiek patalpų efektyvų ir racionalų panaudojimą, tiek ir

užtikrinant galimybę skirti patalpas viešąją naudą teikiančioms organizacijoms, kurios tokių patalpų neturi. Taip pat įvertinti bendrąją pastatų ir patalpų panaudojimo galimybę, t.y. vienos patalpos kelioms organizacijoms, užtikrinant konkretaus patalpų operatoriaus atsakomybę ir (ar) išipareigojimus atlikti pastatų remonto darbus, priskirtos pastatui teritorijos priežiūros, tvarkymo darbus ir pan.

Finansavimas

- Vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymu ir savivaldybės tvarka, įdiegti projektų finansavimo principą, kuriuo remiantis finansavimas organizacijų projektų įgyvendinimui būtų skirtas 3 metų laikotarpiui. Taip būtų sumažinta biurokratinė našta savivaldybei kasmet skelbiant konkursus, o organizacijoms užtikrinti ilgalaikį projektų įgyvendinimo stabilumą.
- Įtvirtinti nuostatą, kad projektų atrankos komisijos sprendimuose nedominuotų principas „visiems po lygiai“, tačiau atrinkti ir finansuoti tik tuos projektus, kurie yra tinkamai parengti ir pagrįsti bendruomenės poreikių ir siūlomos veiklos principais.
- Skiriant programinį finansavimą tiek savivaldybės biudžetinėms įstaigoms, tiek ir NVO, sudaryti subalansuotas konkurencines sąlygas abiejų formų juridinių asmenų finansavimui. Siekiamybė - nustatyti atskiras NVO rėmimo programas, pagal kurias projektų finansavimo konkursuose galėtų dalyvauti tik nevyriausybinės organizacijos ir tiesiogiai iš savivaldybės biudžeto nefinansuojamos organizacijos. Esant tokiai situacijai, kai konkurse lygiomis teisėmis dalyvauja tiek biudžetinės įstaigos, tiek ir NVO, svarstyti galimybę paraiškų vertinimo kriterijuose prioritetą teikti NVO projektams, o likusi programos biudžeto dalis, kuri negali būti skiriama NVO projektams, turėtų būti paskirstoma biudžetinių įstaigų projektams.
- Svarstyti galimybę, jog projektai, kurių biudžetas yra iki 300/500 EUR, būtų finansuojami skiriant tiesiogines dotacijas (*voucher* principu) pagal organizacijos pateiktą prašymą konkrečiam renginiui suorganizuoti, prekėms ar paslaugoms įsigyti. Tokių prašymų nagrinėjimo tvarką ir sprendimų priėmimą nustato konkretus savivaldybės skyrius, biudžetiniams metams numatantis atitinkamą biudžeto dalį galimų dotacijų teikimui (pvz. 3/5 tūkst. EUR). Už tokių lėšų panaudojimą organizacijos atsiskaito supaprastinta tvarka, pateikiant minimalios vertės ataskaitą. Taip būtų sudarytos sąlygos iš esmės sumažinti savivaldybės administracinę našta ir palengvinti organizacijoms galimybę gauti bei atsiskaityti už mažos vertės projektus.
- Rekomenduojama atsisakyti praktikos teikti finansinę paramą religinėms bendruomenėms (kasmet paskiriama apie 8.000 EUR), kadangi religinės bendruomenės neatitinka viešąjį interesą tenkinančių nevyriausybinių organizacijų apibrėžimo subjektų. Pagal Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo 2str. nevyriausybinė organizacija laikomas juridinis asmuo, kurio tikslas nėra pelno ar politinės valdžios siekimas arba vien tik religijos tikslų įgyvendinimas.

SAVIVALDYBĖS VIEŠŲJŲ PASLAUGŲ PERDAVIMO IŠ BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ Į NEVYRIAUSYBINĮ SEKTORIŲ PRIVALUMAI IR PAVOJAI

Privalumai

- Gerėja paslaugų kokybė
- Didesnis suinteresuotumas ieškoti papildomų finansavimo šaltinių, efektyvesnė finansinių srautų diversifikacija
- Aktyviau įsitraukia bendruomenės nariai
- Efektyvesnis lėšų panaudojimas
- Didėja paslaugų spektras
- Didėja visuomenės sąmoningumas
- Teikiamos paslaugos labiau atitinka visuomenės poreikius
- Mažesnė biurokratija teikiant paslaugas
- Savivaldybės strategija ir jos įgyvendinimas orientuota į realius rezultatus
- Didėja savivaldybės darbuotojų ir tarybos narių sąmoningumas
- Organizacijų kontrolę keičia pačių organizacijų savireguliacija
- Atsiranda daugiau naujų darbo vietų
- Geresnės sąlygos investicijoms, pritraukiama naujų finansavimo šaltinių
- Keičiasi požiūris į klientą, orientuojamasi į kiekvieno kliento asmeninius poreikius
- Keičiasi atsakomybės suvokimas
- Savivaldybė mokosi planuoti, derinant finansų srautus su bendruomenės poreikiais
- Paslaugas teikia labiausiai motyvuoti ir, tikėtina, profesionaliausi
- Organizacijos įgauna pilną savivaldą organizuotis savo darbus ir paslaugų teikimą

Pavojai

- Sudėtingas paslaugų teikimo administravimas
- Išskyla pasitikėjimo klausimai
- Kyla pavojai, jog lėšos ar jų dalis bus paskirtos ir panaudotos ne pagal numatytą paskirtį
- Organizuojamų konkursų skaidrumo klausimas
- Paslaugų teikėjų kompetencijos stoka
- Gali būti užskirstas kelias paslaugas teikti „mažesniems“ paslaugų teikėjams
- Kontrolės užtikrinimo klausimas
- Centrinės valdžios teisės aktų nuolatiniai pasikeitimai

PIRMIEJI NVO TARYBOS VEIKLOS ŽINGSNIAI:

- **Sukurti naujas NVO finansavimo programas** (pagal siūlymą aukščiau), kurios suteiks naujas galimybes stiprinti NVO institucinius gebėjimus, pritraukti papildomus kitus finansavimo šaltinius ir nacionalinių ar tarptautinių fondų bei programų bei paskatinti savanorystę Ukmergės rajono savivaldybėje.
- **Sukurti dviejų lygių projektų finansavimo konkursus: metams ir trims metams:**
  - **trumpalaikiai** (nuo 6 iki 12 mėnesių), kuriais siekiama per trumpą laiką išbandyti naujus metodus, socialinių inovacijų veiklas, prisidėti prie aktualių problemų sprendimo arba skubiai reaguojant į ekstrinę (ekstremalią) situaciją, kuriai reikia intensyvios ir trumpalaikės intervencijos;
  - **ilgalaikiai** (nuo 1 iki 3 ar net 5 metų, o užsienio šalyse ilgalaikės programos vykdomos net 12 metų), kuriais siekiama teikti kokybiškas viešąsias paslaugas užtikrinant jų tęstinumą, nepertraukiamumą, kokybės stebėseną. Projektų sėkmės atveju projektų tęstinumas yra garantuojamas strateginio plano programų tęsimu. Nesėkmės atveju – įvertinamos neigiamos panašių projektų rizikos ir/arba analizuojamos nesėkmės priežastys. Taip pat iš anksto numatomas rizikos valdymas bei tikėtinos pasekmės panašių projektų įgyvendinimo atveju ateityje.

Projektinio finansavimo pranašumas prieš savivaldybės sprendimu kuriamų ir nuolat išlaikomų institucijų (biudžetinių ar viešųjų įstaigų) veiklą yra tas, jog projektų finansavimas užtikrina tinkamą ir realų programinio biudžeto formavimą. Tai yra tokio biudžeto, kuriuo siekiama ne išlaikyti esamas institucijas, tačiau tiesiogiai įgyvendinti strateginio plano uždavinius, pasiekti išsikeltus tikslus bei užtikrinti realių bendruomenės poreikių tenkinimą ir viešųjų paslaugų teikimą. Kiekvienas sėkmingas ir planuotus rezultatus pasiekęs projektas turėtų būti pratęstas ir vėlesniais metais, įvertinus pasikeitusią tikslinės grupės situaciją bei taikant patobulintas veiklos formas.

Pirmą kartą konkursuose dalyvaujančių organizacijų projektai galėtų būti finansuojami nuo 6 iki 12 mėnesių laikotarpiui. Vėliau, pasiteisinus projektų įgyvendinimui ir pasiekus užsibrėžtus tikslus, savivaldybių asignavimų valdytojai konkurso būdu finansuojamų projektų trukmę pagal programinį biudžeto principą galėtų pratęsti iki 3 metų. Organizacijai nebūtų prievolės kasmet dalyvauti konkursuose, bet tik pateikti tarpines (pusmečio ar metinius) projektų įgyvendinimo veiklos rezultatų ir finansines ataskaitas.

- **Sudaryti prioritetinį biudžetinių įstaigų sąrašą, nuo kurių imtis reorganizavimo proceso.** Atlikti aplinkos analizę, įvertinti įstaigų veiklos būklę, jų turimus žmogiškuosius išteklius, sudaryti veiksmų planą (5-7 metų) dėl šių įstaigų reorganizacijos į viešąsias įstaigas ar kitas NVO, suteikiant biudžetinių įstaigų atstovams išsamią informaciją apie reorganizavimo planus bei įtraukiant juos į jų planų kūrimo ir įgyvendinimo procesus.
- **Kasmet atlikti bendrą savivaldybės NVO sektoriaus vertinimą.** Vertinimas turi apimti savivaldybėje registruotų NVO skaičių (galima naudotis nemokama VĮ „Registru centras“ paslaugomis www.registrucentras.lt; įvertinant realiai veikiančias NVO; sudarant bendrą skiriamų pajamų NVO iš savivaldybės biudžeto dalį; gaunant informaciją iš pačių NVO apie jų sugeneruojamas metines apyvartas iš kitų šaltinių (taip bus galima įvertinti savivaldybės skiriamas lėšas ir pačių NVO sugeneruotas pajamas); taip pat ir aprašant metinius pasiekimus bei kliūtis jų plėtrai, imantis priemonių tas kliūtis šalinti.

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Nacionalinėje pažangos programoje numatyta, kad iki 2020 metų NVO sektorius turėtų perimti apie 15 procentų viešųjų paslaugų, ir šiam tikslui pasiekti jau dabar turi būti kuriami savivaldybių ir NVO bendro darbo pagrindai.

Savivaldybių ir NVO bendradarbiavimas turėtų būti grindžiamas lygiateise partneryste. Partnerystė – tai dinamiški santykiai, kurie įmanomi tik abipusio pasitikėjimo ir nuolatinės komunikacijos tarp abiejų sektorių kontekste, yra pagrįsti abipusiu sutarimu bei vykdomi atitinkamai pasidalijant darbus. Partnerystė apima bendrą taisyklių laikymąsi, abipusę įtaką, atsakomybę ir lygiateisį dalyvavimą sprendimų priėmimo. Todėl savivaldybėms būtų tikslinga turėti strategiją, kaip į viešųjų paslaugų organizavimą ir teikimą, kad savivaldybės ir NVO taptų lygiaverčiais konstruktyviais partneriais.

Šioje strategijoje būtų svarbu numatyti sąmoningumo, tarpusavio supratimo skatinimą – lygiai kaip savivaldybių darbuotojai turėtų suprasti ir domėtis NVO specifika, taip ir NVO ar vietos bendruomenės turi suvokti bei išmanyti vietos valdžios teises, pareigas ir galimybes. Todėl tikslinga apibrėžti savivaldybės ir NVO bendradarbiavimo būdus ir parengti bendradarbiavimo taisykles, nes neįtvirtinus lygiaverčių santykių susitarimai gali būti skirtingai interpretuojami, kartais gal net griaunami.

Taip pat svarbu turėti informavimo mechanizmus, užtikrinančius informacijos teikimą apie savivaldybės veiklą, jos planus, sprendimus, vertinimo rezultatus. Strategijoje turėtų būti numatyta galimybė konsultuotis su NVO visais viešųjų paslaugų teikimo klausimais. Savivaldybei, kaip viešųjų paslaugų organizatorei, svarbu žinoti, kokie yra žmonių atsiliepimai apie teikiamas paslaugas, ar juos tenkina paslaugų kokybė ir kt.

Taigi, savivaldybės ir NVO bendradarbiavimas neapsiriboja tik finansavimo klausimais, bet turi žymiai platesnį kontekstą, kurį lemia jų abiejų bendros pastangos ir sutarimas.

NVO dalyvavimas viešųjų paslaugų teikime bei priimant sprendimus yra būtinas kiekvienoje demokratinėje visuomenėje ir tiesiogiai priklauso nuo pilietinės kultūros lygio, t.y. žinių apie savo teises.

NVO METINIŲ PAJAMŲ APSKAIČIAVIMO PAVYZDYS, KURIUO SIEKIAMA ĮVERTINTI KIEK JOS VEIKLA KAINUOJA SAVIVALDYBĖS BIUDŽETUI BEI KIEK PATI NVO PRITRAUKIA KITŲ FINANSAVIMO ŠALTINIŲ, LYGINANT SU BIUDŽETINE ĮSTAIGA*

UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS VŠĮ/ASOCIACIJA „X“ (nevyriausybė organizacija)	
Savivaldybės skiriamas finansavimas: <ul style="list-style-type: none"> • Projekto finansavimas X € • Patalpos panaudai X € <i>Darbuotojų skaičius NVO: x (2014 metais)</i> <i>Klientų/paslaugų teikėjų skaičius: x</i>	Kiti finansavimo šaltiniai: <ul style="list-style-type: none"> • Įnašai: X € • Ūkinė-komercinė: X € • 2%: X € • Savanoriška veikla: X € • Kiti šaltiniai: X € 14 540 €
Bendra suma iš savivaldybės: 460 € arba 3 % bendro NVO biudžeto	Bendra suma iš kitų šaltinių: 14 540 € arba 97 % bendro NVO biudžeto
Bendras NVO metinis pajamų biudžetas X (iš jų X € natūrinis indėlis)	
UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS ĮSTAIGA „Y“ (biudžetinė įstaiga)	
Savivaldybės skiriamas finansavimas: <ul style="list-style-type: none"> • Biudžetiniai asignavimai 164.000 € • Patalpos panaudai – X € <i>Darbuotojų skaičius BĮ: x (2014 metais)</i> <i>Klientų/paslaugų teikėjų skaičius: x</i>	Kiti finansavimo šaltiniai: <ul style="list-style-type: none"> • Valstybės dotacija: 34.000 € • Įnašai/uždirbtos pajamos: 22.000 € • Savanoriška veikla: X € • Kita – X €
Bendra suma iš savivaldybės: 164.000 € arba 75 % bendro BĮ biudžeto	Bendra suma iš kitų šaltinių: 56.000 € arba 25 % bendro BĮ biudžeto
Bendras BĮ metinis pajamų biudžetas 220 000 € (iš jų - € natūrinis indėlis)	

Apskaičiavimai parengti pagal realiai veikiančios nevyriausybines organizacijos ir panašioje srityje veikiančios biudžetinės įstaigos metinius pajamų šaltinius, už 2014 metus (aprašyta 2015 metais). Apskaičiavimai yra preliminariniai tikslūs, tad norint sudaryti visiškai tikslų lentelės aprašą, būtini oficialūs ir prieinami finansiniai duomenys.

* Naudojant tokią lentelę siūloma apskaičiuoti visų savivaldybės teritorijoje esančių NVO (veikiančių vaikų užimtumo, jaunimo, sporto, kultūros, švietimo ir ugdymo, socialinės veiklos ir kt.) metinius biudžeto sudarymo pajamų šaltinius ir įvertinti panašioje srityje veikiančios savivaldybės išlaikomos biudžetinės įstaigos pajamas ir jos pritraukiamus kitus finansavimo šaltinius, įskaitant ir savanorių indėlių biudžetui.

Taip pat būtina įvertinti ir tai, kiek organizacija aptarnauja klientų/narių/gyventojų bei kiek vienam aptarnaujamajam asmeniui atitenka abiejų (NVO ir BĮ) organizacijų bendrųjų kaštų dalis.

Oficialus savanorišką veiklą vykdančio asmens valandos įkainis pagal LR Statistikos departamento apskaičiavimus lygus 4,12 € / val.

NUORODOS

Igyvendinant šias rekomendacijas siūloma detaliai susipažinti su žemiau pateiktais dokumentais:

Metodinė medžiaga

1. Savivaldybių ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo metodika
2. Studija „Gero valdymo principų taikymas Lietuvos savivaldybėse“

Nacionalinės strategijos ir programos

3. Lietuvos strategija 2030
4. Nacionalinė pažangos programa 2014-2020
5. Viešojo valdymo tobulinimo programa 2012-2020

KONTAKTAI

Lietuvos savivaldybių asociacija:

Audronė Vareikytė, audrone.vareikyte@lsa.lt, tel.: 8 5 279 1353

Indrė Vilūnienė, indre.viluniene@lsa.lt, tel.: 8 5 231 3698

Nevyriausybinių organizacijų informacijos ir paramos centras:

Martinas Žaltauskas, martinas@nisc.lt, tel.: 8 5 261 87 82

Olia Surdokienė, olia@nisc.lt, tel.: 8 5 261 87 82